

Iværksætter barometer 2019

Den nationale analyse af danske
iværksætteres forventninger til omsætning,
job, udfordringer og oplevelser af rammevilkår

Iværksætterbarometeret følger udviklingen i iværksætteriet i Danmark, og måler iværksætternes forventninger til vækst og udfordringer det kommende år. Iværksætterbarometeret 2019 er fjerde årgang af iværksætterbarometeret, og i årets udgave sætter vi blandt andet fokus på, hvad der ligger bag forskellen i iværksættergraden mellem kvinder og mænd.

Iværksætterbarometeret bidrager til en fakta- og vidensbaseret diskussion af iværksætteriet i Danmark og iværksætternes udfordringer og muligheder. Barometret bygger på de nyeste tilgængelige data vedrørende iværksætteraktiviteten i Danmark. I år er data primært baseret på opgørelser fra Danmarks Statistiks nyligt opdaterede iværksætterdatabase med information om iværksættelsesvirksomhederne såvel som personerne bag – iværksætterne. Det anvendte data er siden viderebehandlet af eStatistik og Center for Vækstanalyse. Denne information er suppleret med iværksætternes forventninger til vækst og udfordringer det kommende år i Danmarks største iværksættersurvey. Surveyet er udført af Center for Vækstanalyse og årets måling omfatter godt 1.000 besvarelser.

Fulbyvej 15
4180 Sorø

Tlf.: 55 35 30 35
info@ehsj.dk

Center for
VækstAnalyse
En del af ErhvervsHus Sjælland

 VÆKSTFABRIKKERNE

IVÆRKSÆTTERBAROMETER 2019

Udarbejdet af Jon Toft-Jensen og Lill Andersen

Februar 2019

Layout: Characterise.dk

FOR YDERLIGERE INFORMATION, KONTAKT:

Analytiker Jon Toft-Jensen
Tlf.: 53 72 71 94
Mail: jtj@ehsj.dk

INDHOLD

- 4   **RESUMÉ – DE VIGTIGSTE POINTER**

- 6   **DEL 1. IVÆRKSÆTTERIET I DANMARK OG DANMARKS
IVÆRKSÆTTERE**
- 7   Udviklingen i iværksætteriet i Danmark
- 11   Iværksætternes forventninger til fremtiden

- 16   **DEL 2. IVÆRKSÆTTERNES KØNSFORDELING OG
FORSKELLE PÅ IVÆRKSÆTTERVILKÅR KØNNENE
IMELLEM**
- 17   Status og udvikling
- 21   Forskelle i oplevede udfordringer og forventninger til
fremtiden

- 24   **DATA OG METODE**

DE VIGTIGSTE POINTER

FORTSAT FLERE OG FLERE IVÆRKSÆTTERE – MEN FALDENDE VÆKSTFORVENTNINGER

Der blev i 2017 etableret knap 19.200 nye, reelt aktive virksomheder i Danmark og antallet forventes at være steget til omkring 19.800 nye virksomheder i 2018. Det er det største antal siden 2008 og en stigning på 15% de seneste fem år. Antallet af nye virksomheder er dog stadig et stykke under niveauet fra årene op til finanskrisen. Udviklingen i iværksætteriet afslører samtidig et betydeligt strukturelt skifte de seneste årtier. Servicebrancherne – herunder især de videnintensive, der typisk dækker over højt specialiserede rådgivningsvirksomheder, arkitektvirksomheder og reklamebureauer – står bag en stor del af den nuværende fremgang, og disse branchers andel af det samlede antal nye iværksættervirksomheder er steget betydeligt over de seneste tyve år. Omvendt er der i dag færre nye iværksættere end tidligere i landbruget og inden for handel.

Syv ud af ti iværksættere forventer en øget omsætning i deres virksomhed i 2019 i forhold til 2018, og blot én ud af tyve forventer at omsætningen falder. Denne – set oppefra – generelt optimistiske vurdering, er dog mindre optimistisk end de foregående års målinger, og faktisk har vækstforventningerne været faldende år for år blandt de adspurgte iværksættere siden 2016. En forklaring på

de faldende vækstforventninger kan være, at optimismen var på et meget højt niveau i 2015-2016, hvor skyggerne efter finanskrisen efterhånden var helt borte, og at denne store optimisme siden har aftaget lidt. Det må dog især forventes at være en blanding af iværksætternes oplevelse af markedsudviklingen, de konkrete muligheder for den enkelte virksomhed samt de subjektive ambitioner fra den enkelte iværksætter, der er afgørende for forventningerne til vækst.

ALDER INGEN HINDRING FOR DE SELVSTÆNDIGE – 22% ER OVER 65

Det er selvfølgelig ikke kun iværksætterne med de skalerbare virksomheder og store væksteventyr, der er til gavn for det danske samfund og den danske økonomi. Iværksætterbarometeret 2019 viser, at selvstændige erhvervsdrivende i gennemsnit fortsætter som erhvervsaktive i en langt højere alder end lønmodtagere. Og også virksomhedsejere, der ikke har ønsker eller ambitioner om mere end at skabe et job til sig selv, har således fortsat positiv indvirkning på dansk økonomi i en høj alder.

Mere end hver anden af iværksætterne har ikke skalering af virksomheden som et langsigtet mål, og blandt iværksætterne, der ikke forventer vækst i omsætningen det

kommende år, angiver 28% tilfredshed med det nuværende omsætningsniveau som hovedårsag. Hvad angår iværksætternes langsigtede mål med deres virksomhed, ses i øvrigt en bemærkelsesværdig forskel mellem de mandlige og de kvindelige iværksættere, idet de kvindelige iværksættere i højere grad end mændene ønsker et skabe en stabil og høj personlig indkomst via deres forretning, mens mændenes langsigtede mål i højere grad er yderligere skalering og vækst.

MARKANT FÆRRE IVÆRKSÆTTERE MANGLER KAPITAL

Årets temperaturmåling blandt iværksætterne viser, at mens iværksætterne generelt forventer lidt større udfordringer det kommende år sammenlignet med sidste års måling, så er vurderingen af de danske rammevilkår samtidig blevet bedre. Det er især i forhold til salg og markedsføring, at flere iværksættere end tidligere forventer at møde udfordringer i 2019. Omvendt oplever færre iværksættere end tidligere udfordringer med kapitalfremskaffelse. Andelen af iværksættere, der har behov for ekstern finansiering det kommende år er faldet betydeligt i forhold til sidste års måling, og dette tyder på at markedet er blevet bedre til at løse denne udfordring. De primære kilder til ekstern finansiering blandt iværksætterne er banklån og afgivelse af ejerandel til investorer.

I forhold til de oplevede rammevilkår, så er det bl.a. oplevelsen af rammerne for afrapportering af moms, hvor iværksætternes vurdering er blevet bedre sammenlignet med tidligere års målinger.

SKÆV FORDELING PÅ KØN - KUN HVERT FJERDE IVÆRKSÆTTER ER KVINDE

Andelen af kvindelige iværksættere ligger omkring 25% og har ligget nogenlunde stabilt i en lang årrække. Der er betydelige branchemæssige forskelle mellem de kvindelige og mandlige iværksættere. Færre end hver tiende iværksætter inden for bygge- og anlægsbranchen og transportbranchen er kvinde, mens mere end hver anden iværksætter inden for sundhed og undervisning er kvinde. De branchemæssige forskelle er også en del af forklaringen på den lave andel af kvindelige iværksættere. Forestiller man sig således hypotetisk at mænd og kvinder foretog de samme branchevalg, ville andelen af kvindelige iværksættere ligge omkring 31-32%. Og hvis iværksætterandelen omvendt var den samme blandt mænd og kvinder inden for de enkelte brancher samtidig med at kvinder og mænds branchevalg var de samme som i dag, så ville der faktisk være godt dobbelt så mange kvindelige iværksættere og det samlede antal nye iværksættere årligt ville øges med en fjerdedel.

DEL 1.

IVÆRKSÆTTERIET I DANMARK OG DANMARKS IVÆRKSÆTTERE

I denne rapportes første del ser vi på status for iværksætteriet i Danmark, vi beskriver iværksætteren som person ud fra gennemsnitlige statistiske forhold og vi dykker på baggrund af vores årlige spørgeskemaundersøgelse ned i iværksætternes forventninger til fremtiden. I det omfang, det er relevant og muligt, beskriver vi ligeledes hvordan disse forskellige forhold har udviklet sig over tid.

FIGUR 1.1
Antal nyetablerede virksomheder 2001-2018

Antallet af nyetablerede virksomheder er opgjort som reelt aktive virksomheder i den private sektor. Antallet af nyetablerede virksomheder i 2018 er estimeret på baggrund af en renset udvikling i antal CVR-registreringer.

Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase*, Det Centrale Virksomhedsregister (CVR), eStatistik og Center for Vækstanalyse

2017 blev der etableret ca. 19.180 reelt aktive nye virksomheder i Danmark, hvilket er det højeste antal siden 2008 og en stigning på 10% i forhold til antallet af nyetableringer i 2013. Udviklingen i 2018 forventes på baggrund af en beregnet prognose at fortsætte i samme takt som de foregående fire år, og der vurderes, at være kommet godt 19.800 nyetablerede virksomheder i Danmark sidste år. Dette bringer stigningen fra 2013 til 2018 op på 15%.

Iværksætteriet i Danmark er generelt konjunkturfølsomt, og derfor ses stigende iværksætteraktivitet i perioder med fremgang og under en decideret højkonjunktur som i perioden 2004-2007. Omvendt etableres der langt færre nye virksomheder under en lavkonjunktur. Derfor faldt iværksætteraktiviteten med 37% fra 2007 til 2009 som følge af det kraftige økonomiske tilbageslag i kølvandet på finanskrisen. Siden da har der, bortset fra ved den økonomiske afmatning 2012-2013, været fremgang i Danmark, hvorfor der i 2018 blev etableret godt 4.000 flere nye, reelt aktive virksomheder end i 2009.

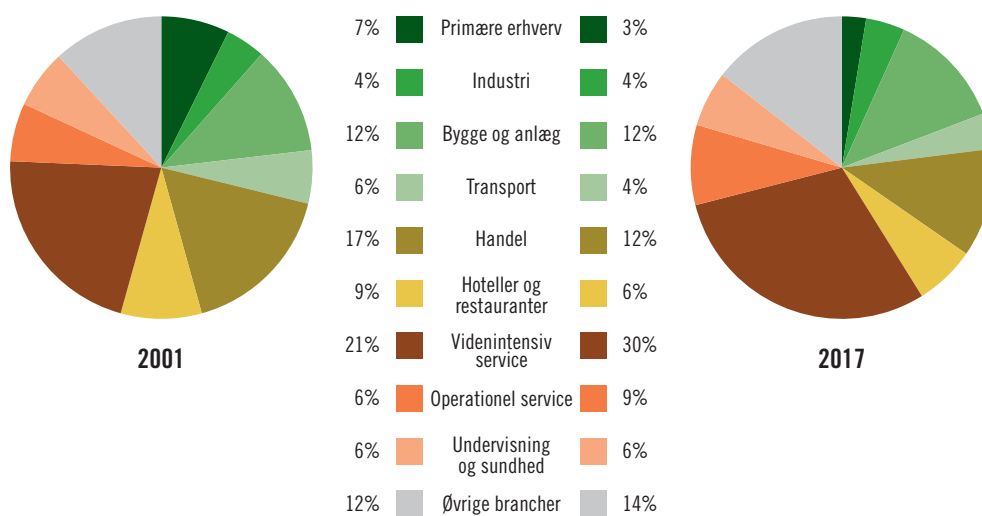
Iværksætterdatabase fra Danmarks Statistik

De registerbaserede opgørelser i Iværksætterbarometer 2019 er udarbejdet på baggrund af data fra Danmarks Statistiks nyligt opdaterede og reviderede *Iværksætterdatabase*. Den opdaterede database benytter en ny og bredere definition af iværksætter, og statistikkerne er revideret tilbage i tiden fra 2001-2017 efter de nye definitioner. Opgørelserne i Iværksætterbarometer 2019 er således uden databrud, men opgørelserne i Iværksætterbarometer 2019 er til gengæld ikke direkte sammenlignelige med tidligere års udgivelser.

I den opdaterede iværksætterdatabase benyttes en bredere definition af iværksættervirksomheder i forhold til tidligere hvad angår virksomhedernes selskabsformer og branchegrupper. Samtidig er frasorteringen af gangangervirksomheder forbedret, så de ikke fremgår som nye iværksættere ved genopstart. En virksomhed medregnes fortsat først som reel aktiv, hvis den udbetaler løn svarende til mindst et halvt årsværk eller opnår en omsætning, der kan oppebære en tilsvarende indtjening. Der er derfor meget stor forskel i antallet af nyregistrerede virksomheder i CVR og antallet af nye virksomheder med reel aktivitet.

Ved sammenligninger af iværksætteriet i Danmark med andre europæiske lande anvendes Europa-kommissionens statistiske rapport *Statistical Data on Women Entrepreneurs in Europe*.

FIGUR 1.2
Iværksætternes
branchefordeling
2001 og 2017

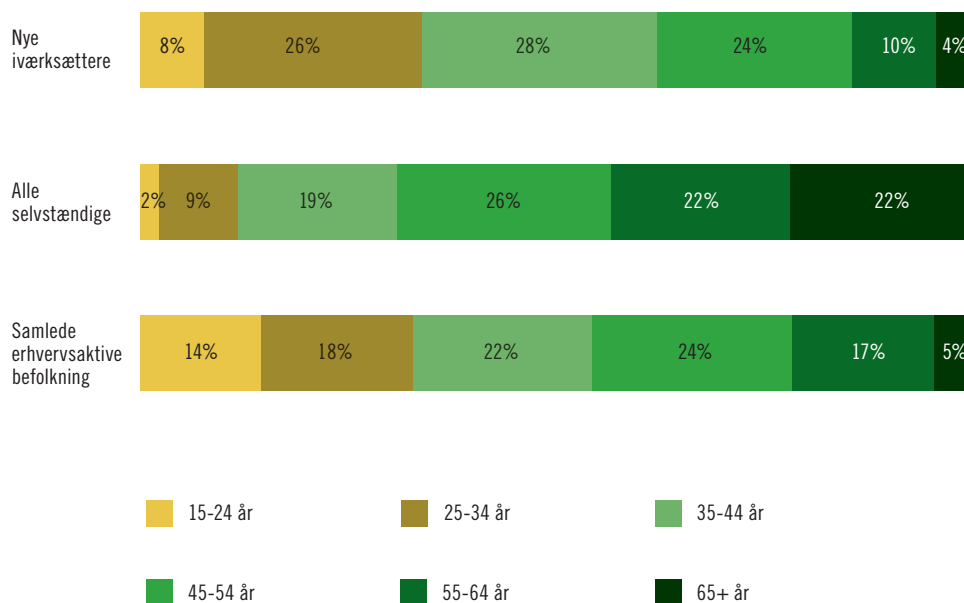
Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase*

I løbet af de seneste to årtier er der sket en markant ændring i de nye virksomheders branchestruktur. I 2017 blev der etableret langt flere nye virksomheder inden for erhvervsservice, der dækker over såvel videnintensiv service som operationel service. Det er især flere virksomheder inden for de videnintensive brancher, der trækker udviklingen. Således steg andelen af nyetablerede virksomheder inden for videnintensiv service med 9 procentpoint fra 2001 til 2017, mens andelen af virksomheder inden for operationel service steg med 3 procentpoint. Videnintensiv service dækker virksomheder inden for bl.a. IT og kommunikation, finansiering, regnskab, revision, forsikring, reklamebureauer, arkitekter, ingeniører og andre former for rådgivningsvirksomheder. Det voksende antal virksomheder inden for disse områder skyldes sandsynligvis en blanding af flere faktorer. Som en generel tendens er antallet af virksomheder, der sælger ydelser til andre virksomheder, steget betydeligt over de seneste 20 år. Specialiserede ydelser, som ikke er en del af virksomhedens egen kerneforretning, købes i højere grad hos specialiserede virksomheder inden for såvel videnintensiv som operationel service, og samtidig ses også en øget brug af freelancere – begge tendenser forstærkes af gode konjunkturer. For videnservice specifikt har også den teknologiske udvikling de seneste årtier givet mulighed for såvel nye typer ydelser, som for forbedrede afsætningsmuligheder, idet mange serviceydelser i dag kan leveres digitalt.

Omvendt er antallet af nystartede virksomheder inden for primærerhvervene og handel i dag betydeligt lavere, end det var i 2001. Således er antallet af nye virksomheder inden for landbrug og fiskeri faldet med 4 procentpoint, hvilket i høj grad kan tillægges den generelle udvikling i disse brancher med færre og større virksomheder. Årsagen til det faldende antal handelsvirksomheder skal bl.a. findes i, at digitale afsætningsmuligheder har øget konkurrencen blandt specialforretninger, så der i dag etableres færre specialvareforretninger i dag end tidligere.

Inden for bygge- og anlægsbranchen fluktuerer etableringsniveauet også betydeligt. Men dette skyldes at branchen følger konjunkturudsvingene meget tæt, og der er ikke en generel stigende eller aftagende tendens over tid. Således var 17% af de nystartede virksomheder i 2007 en bygge- og anlægsvirksomhed, mens andelen to år senere var faldet til 11%. Udenfor storbyområderne er disse konjunkturdikterede udsving inden for bygge- og anlæg endnu mere markante. I Region Sjælland faldt bygge- og anlægsvirksomhedernes andel af iværksætteriet således fra 25% til 15% i de to år fra 2007 til 2009.

FIGUR 1.3
Alderssammensætningen blandt iværksættere, selvstændige og den samlede erhvervsaktive befolkning, 2017

Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase* og *den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS)*

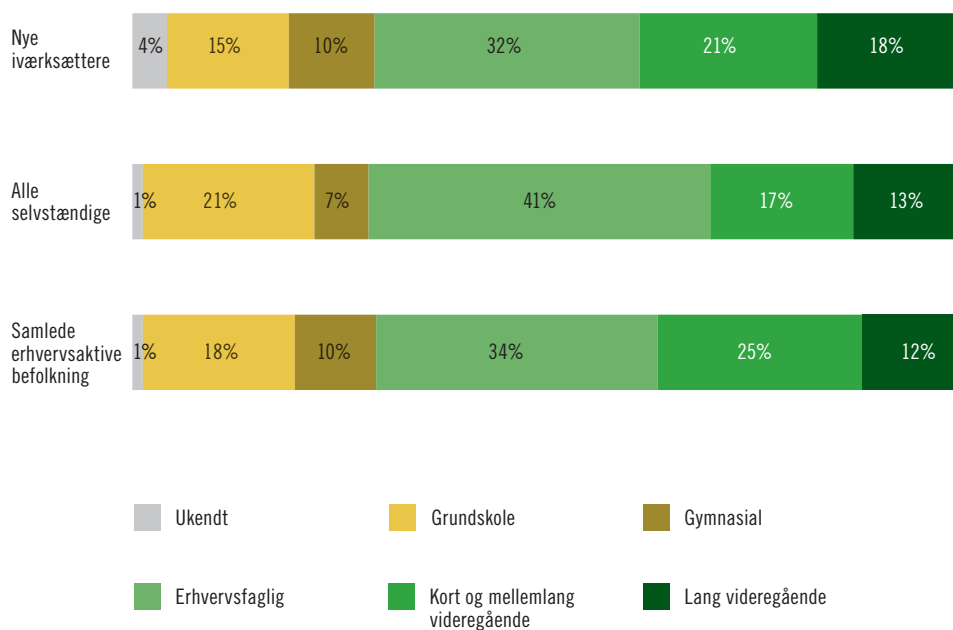
Godt tre fjerdedele – 78% – af alle nye iværksættere i 2017 var mellem 25 og 54 år. 8% var yngre, mens personer ældre end 54 år stod for 14% af de nystartede virksomheder. Sammenholder man dette med den generelle aldersfordeling i den samlede erhvervsaktive befolkning i Danmark, er iværksætterne især overrepræsenterede blandt de 25-44-årige. Naturligt nok er alderen blandt de nye iværksættere samtidig også betydeligt lavere end blandt de selvstændige erhvervsdrivende samlet set, da mange iværksættere driver deres virksomhed som selvstændige erhvervsdrivende i mange år. I den forbindelse er det således værd at bemærke, at selvstændige i gennemsnit forbliver erhvervsaktive i væsentligt længere tid end lønmodtagere i gennemsnit gør. Denne markante forskel i pensioneringstidspunktet for henholdsvis lønmodtagere og virksomhedsejere kan forklares ved at for mange selvstændige er arbejdet en vision og integreret del af deres livsstil. Samtidig spiller det måske også ind, at selvstændige ofte vil have bedre mulighed for at tilrettelægge deres eget arbejdsliv og trappe ned i det omfang, de ønsker, og på den måde forblive erhvervsaktive i en senere alder.

Gennemsnitsalderen for en ny iværksætter i 2017 var 41 år. Blandt alle erhvervsaktive i Danmark var gennemsnitsalderen 47 år, mens gennemsnitsalderen blandt de selvstændige som samlet gruppe var 55 år. 20 år tidligere var gennemsnitsalderen for de nye iværksættere 34 år, mens de erhvervsaktive som helhed og de selvstændige i gennemsnit var henholdsvis 43 og 51 år. Alderen er steget for alle tre grupper, men iværksætterne skiller sig som gruppe alligevel ud ved i løbet af de seneste 20 år at være i gennemsnit syv år ældre, når de starter virksomhed.

En del af forklaringen på at gennemsnitsalderen for de nye iværksættere i dag er højere end tidligere, skal findes i, at deres gennemsnitlige uddannelseslængde ligeledes er blevet længere over den samme periode, og at de af den årsag først starter virksomhed senere. Dette skyldes især det strukturelle skifte, der har fundet sted inden for iværksætteriet, hvor de videnintensive servicebrancher fylder mere i dag end tidligere. Iværksætterne bag disse virksomheder har oftere en lang videregående uddannelse som baggrund.

Af nedenstående figur fremgår det, at en større del af de nye iværksættere i 2017 havde en lang videregående uddannelse set i forhold til den samlede erhvervsaktive befolkning. Dette kan delvist forklares ved, at iværksætterne i gennemsnit er lidt yngre, og at den gennemsnitlige uddannelseslængde stiger år for år i Danmark og således er højere blandt de yngre dele af befolkningen. Men igen kan også fremvæksten af flere nye virksomheder inden for de videnintensive servicebrancher samt inden for sundhed og undervisning delvist forklare det højere uddannelsesniveau blandt iværksætterne, idet virksomheder i disse brancher ofte beskæftiger sig med specialiserede rådgivningsydelser, der kræver en længerevarende uddannelse.

FIGUR 1.4
Uddannelseslængde
for iværksættere,
selvstændige og den
samlede erhvervs-
aktive befolkning,
2017

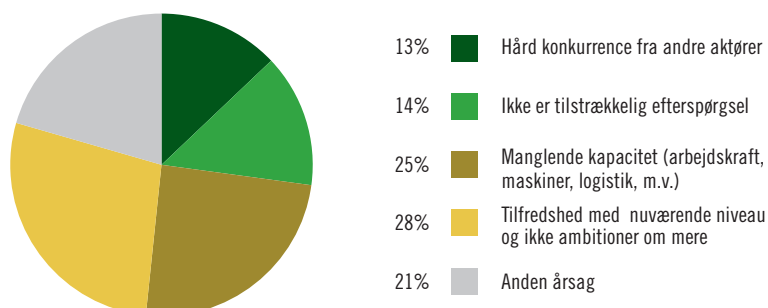
Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase og uddannelsesstatistikken*

FIGUR 1.5
Iværksætternes
vækstforventninger,
2017-2019

Kilde: Center for Vækstanalyse

70% af iværksætterne forventer en øget omsætning i deres virksomhed i 2019, og heraf vurderer godt halvdelen, at væksten vil være på 0-20%. 25% forventer en omsætning på status quo, mens de resterende 5% forventer, at omsætningen vil falde det kommende år. Årets måling er således den tredje i træk, hvor iværksætternes optimisme i forhold til omsætningsvækst er faldet i forhold det foregående år. Sammenholdes besvarelserne fra 2019-målingen med dem fra 2017 og 2018 ses især et stort fald i gruppen af meget vækstambitiøse, der forventer en omsætningsvækst på mere end 50%. I den anden ende af skalaen er andelen af iværksættere, der forventer en omtrent uændret omsætning, blevet større fra 2017 til 2019.

FIGUR 1.6
Iværksætternes årsager
til ingen eller negative
vækstforventninger,
2019

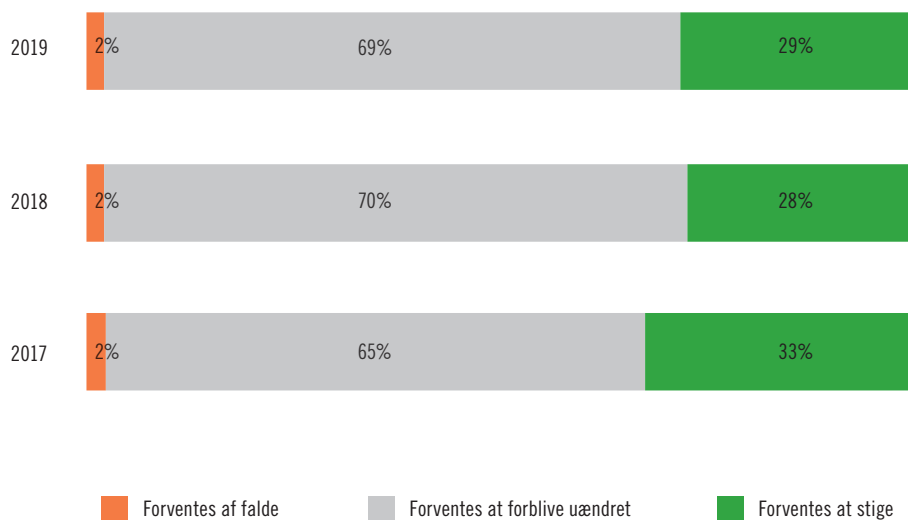
Kilde: Center for Vækstanalyse

Iværksætternes forventninger til den fremtidige omsætning afhænger af en palet af årsager, herunder markedsudviklingen, de konkrete muligheder for den enkelte virksomhed og de subjektive ambitioner fra den enkelte iværksætter. Blandt de virksomheder, som ikke forventer vækst det kommende år, svarer en stor andel (28%), at det skyldes, at de er tilfredse med virksomhedens nuværende niveau og ikke har ambitioner om yderligere vækst. Det er således blandt de resterende 72% af iværksætterne, der ikke forventer vækst det kommende år, at forklaringerne i varierende grad afspejler eksterne forhold. 24% angiver manglende kapacitet som årsag, 14% manglende efterspørgsel og 13% hård konkurrencesituation, mens 21% angiver øvrig årsag som forklaring. Sidstnævnte er især fremherskende blandt iværksættere, der forventer faldende omsætning i deres virksomhed, og dette dækker typisk over interne faktorer, så som at iværksætteren nedprioriterer virksomheden den kommende tid på grund af enten barsel, studie, pension, andre jobs eller projekter.

Iværksætterbarometer 2019: Iværksætternes egne vurderinger og forventninger

Iværksætterbarometeret indeholder i år – i lighed med de foregående år – resultaterne fra en stor spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt iværksættere i Danmark der har etableret virksomhed inden for de seneste fem år. Her tager vi temperaturen på iværksætternes egne forventninger til fremtiden og deres opfattelser af rammevilkår og udfordringer som iværksætter i Danmark. 2019-målingen er baseret på godt 1.000 besvarelser. Læs mere om spørgeskemaundersøgelsen på side 24-25.

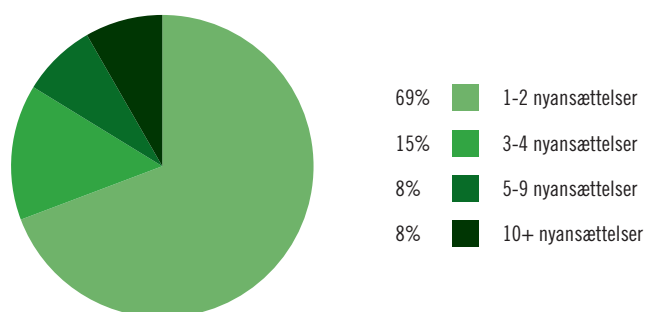

FIGUR 1.7
Iværksætternes forventninger om fremtidige ansættelser, 2017-2019

Kilde: Center for Vækstanalyse

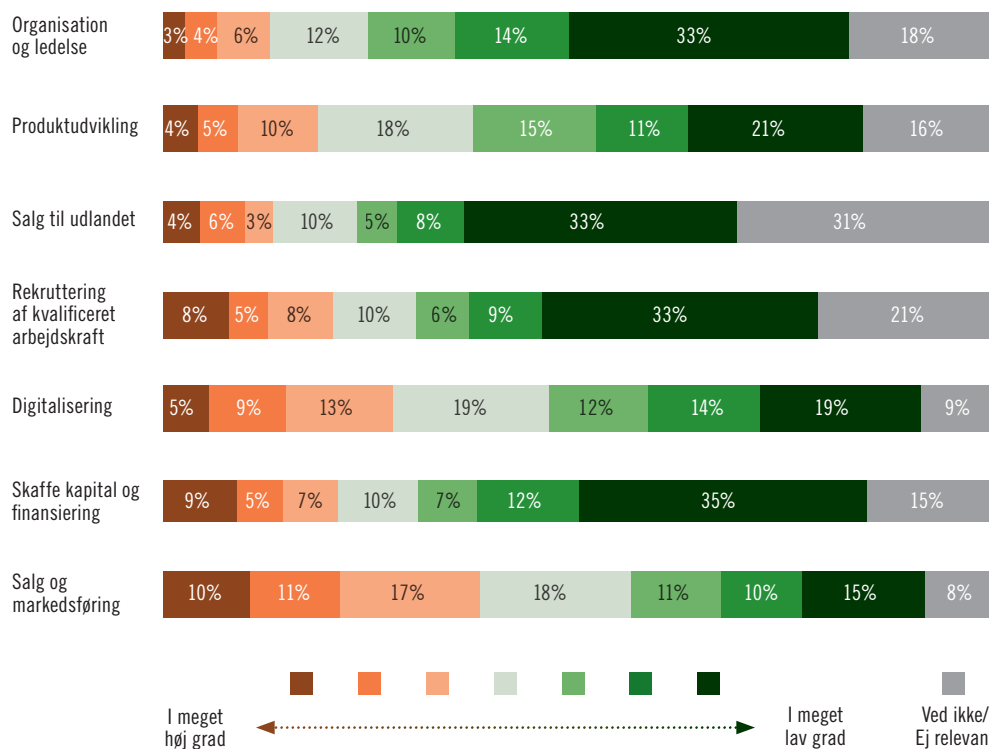
Størstedelen af iværksætterne i årets undersøgelse svarer, at de forventer, at antallet af medarbejdere forbliver uændret det kommende år. Besvarelserne fra 2019-målingen er stort set uændret i forhold til 2018, og de faldende forventninger til fremtidige ansættelser, som kan ses fra 2017 til 2018, genses ikke i år.

Blandt de iværksættere, der forventer at ansatte flere medarbejdere i 2019, drejer det sig for de flestes vedkommende om en ganske moderat fremgang. 69% svarer at det drejer sig om 1-2 flere personer, mens der i den anden ende af skalaen faktisk er 8%, som forventer at ansætte 10 eller flere nye medarbejdere i løbet af det kommende år. De fleste iværksættere, der forventer mange ansættelser, har i forvejen mange ansatte, mens knap en tredjedel står bag relativt små, helt nystartede virksomheder med ingen eller ganske få ansatte.

FIGUR 1.8
Iværksætternes forventede antal ansættelser, 2019

Kilde: Center for Vækstanalyse

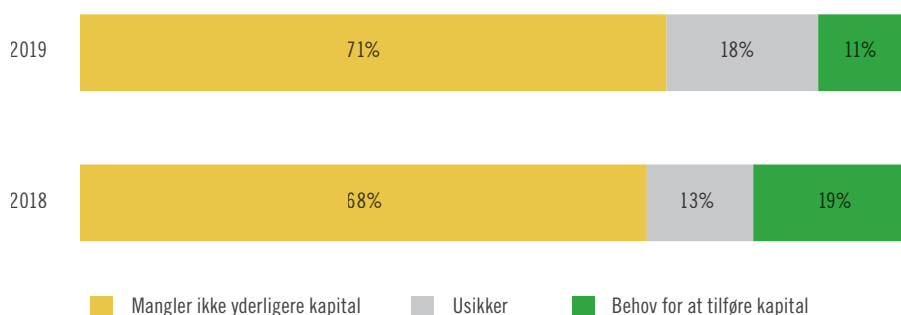

FIGUR 1.9
Iværksætternes forventede udfordringer, 2019

Kilde: Center for Vækstanalyse

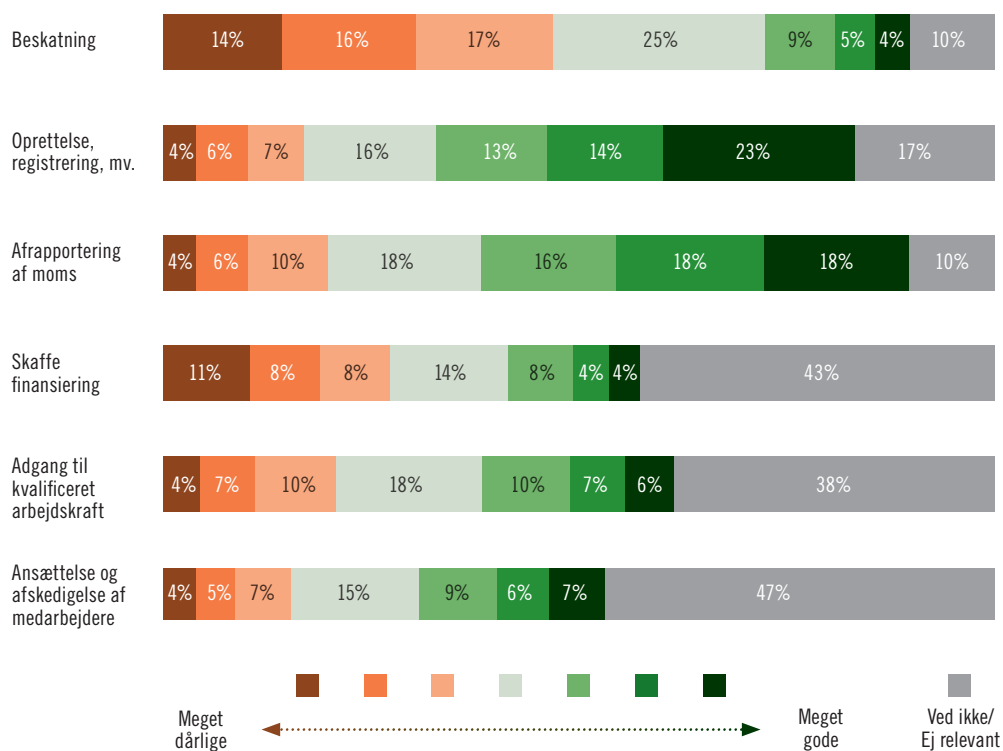
Når iværksætterne bliver spurgt ind til de forventede udfordringer for deres virksomhed det kommende år, er salg og markedsføring den udfordring, de fleste angiver som betydelig. Det er måske ikke overraskende, idet mange iværksættere altid vil se det som en løbende udfordring at øge virksomhedens salg. Ikke desto mindre er det en udfordring som beskrives af en større andel af iværksætterne ved dette års måling end ved 2018-målingen. De forhold, som mange iværksættere derudover forventer udfordringer med, er især digitalisering, kapitalfremskaffelse og finansiering samt rekruttering af kvalificeret arbejdskraft. I forhold til sidste års måling er det dog også værd at bemærke, at et stigende antal iværksættere forventer at støde på udfordringer omkring produktudvikling, hvilket sandsynligvis delvist afspejler mange øgede udfordringer og muligheder for digital transformation, som mange virksomheder oplever i disse år.

Omvendt forventer lidt færre iværksættere end tidligere at opleve udfordringer med kapitalfremskaffelse. Dette kan til dels ses som tegn på, at markedet er blevet bedre til at løse iværksætternes finansieringsbehov, og således kan det slet og ret også hænge sammen med, at færre af iværksætterne i dag ser et behov for at få tilført ekstern kapital til deres virksomhed det kommende år. Andelen af iværksættere, der angiver et sådan behov, er således faldet markant fra 19% til 11% mellem sidste års og dette års målinger. Blandt de, som ser et behov for at få tilført ekstern kapital, foretrækker ca. en tredjedel, at det kommer via banklån eller kassekredit, mens en anden tredjedel har afgivelse af ejerandel til fordel for kapitaltilførsel som foretrukken finansieringskilde.

FIGUR 1.10
Iværksætternes behov for ekstern kapital, 2019

Kilde: Center for Vækstanalyse

Kilde: Center for Vækstanalyse

FIGUR 1.11
Iværksætternes oplevelse af rammevilkårene for at starte virksomheder, 2019

Størstedelen af iværksætterne er generelt positive omkring deres oplevelse af rammevilkårene for at starte og drive virksomhed i Danmark. Blandt de tre overordnede forhold, som er relevante for alle iværksættere uanset størrelsen på deres virksomhed, (*afrapportering af moms*, *oprettelse og registrering* samt *beskatning*), opleves rammevilkårene for de to førstnævnte generelt meget positivt blandt iværksætterne. Beskatningen i Danmark er omvendt det forhold, som flest iværksættere oplever som hæmmende for at starte og drive virksomhed i Danmark. *Ansættelse og afskedigelse af medarbejdere*, *adgang til kvalificeret arbejdskraft* samt *finansiering* er forhold, som ikke nødvendigvis er relevante for alle små virksomheder. Blandt de iværksættere, der oplever disse som relevante for deres virksomhed, vurderes især de to førstnævnte relativt pænt, mens en betydelig del angiver dårlige rammevilkår i Danmark i forhold til finansiering.

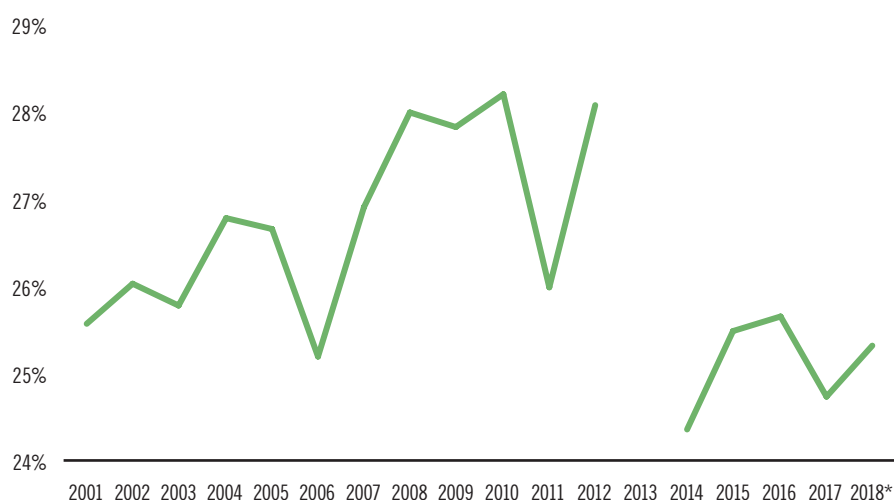
Generelt er iværksætterne blevet en anelse mere positive omkring deres vurdering af rammevilkårene for at starte virksomhed sammenlignet med 2018-målingen. Og forbedringen viser sig især i forhold til de dårligst bedømte rammevilkår, nemlig *beskatning*, *adgang til kvalificeret arbejdskraft* og *adgang til finansiering*. Der ses samtidig en lille forbedring også i forhold til vilkårene for momsafrapportering. Det er således bemærkelsesværdigt, at mens iværksætterne generelt forventer lidt større udfordringer det kommende år sammenlignet med sidste års måling, så er vurderingen af de danske rammevilkår samtidig blevet bedre.

DEL 2.

IVÆRKSÆTTERNES KØNSFORDELING OG FORSKELLE PÅ IVÆRKSÆTTERVILKÅR KØNNENE IMELLEM

Der er tre gange så mange mandlige iværksættere, som der er kvindelige iværksættere. Denne kønsfordeling på omtrent 75:25 har i store træk været uforandret over en lang årrække, når der ses bort fra tekniske ændringer i opgørelsesmetoden bag. I dette kapitel ser vi nærmere på, hvordan fordelingen ser ud, når vi samtidig tager højde for iværksætternes branche, alder og uddannelsesniveau. Vi dykker også ned i nogle af årsagerne til forskellene og vurderer, om der er sandsynlighed for, at flere kvinder starter virksomhed i Danmark fremadrettet. Med et iværksætteri der i disse år udvikler sig i retning hen imod at blive mere specialiseret og videnintensivt, vil der således ellers være risiko for et stort tab af talent i iværksætteriet.

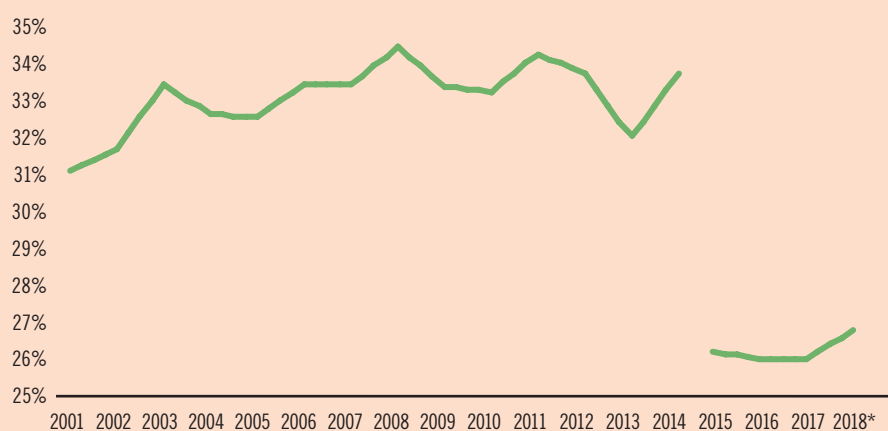
FIGUR 2.1
Antal iværksættere
opdelt på køn,
1991-2017

* Anm.: De adskilte kurver skyldes et databrud i 2013-2014. 2018 er baseret på en prognose.

Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase* og Center for Vækstanalyse

Ud af de 18.000 nye iværksættere i 2017, hvor der findes information om køn, er de godt 4.500 kvinder. Andelen af kvindelige stiftere af nye iværksættervirksomheder har de seneste mange år ligget omkring 25-28%. Fra 2001 til 2012 steg andelen samlet set en smule, men efter et databrud i 2014 vurderes andelen at ligge på ca. 26% i 2018. På grund af databruddet i 2014 kan andelen i henholdsvis 2001 og 2018 ikke sammenlignes direkte med hinanden, og det vil være en fejlforklaring at konkludere, at kvindernes andel af iværksætteriet er faldende i Danmark på baggrund af disse tal. Som nærmere beskrevet i boksen nedenfor skyldes det snarere, at de tidligere opgørelser over kønsfordelingen har været upræcise.

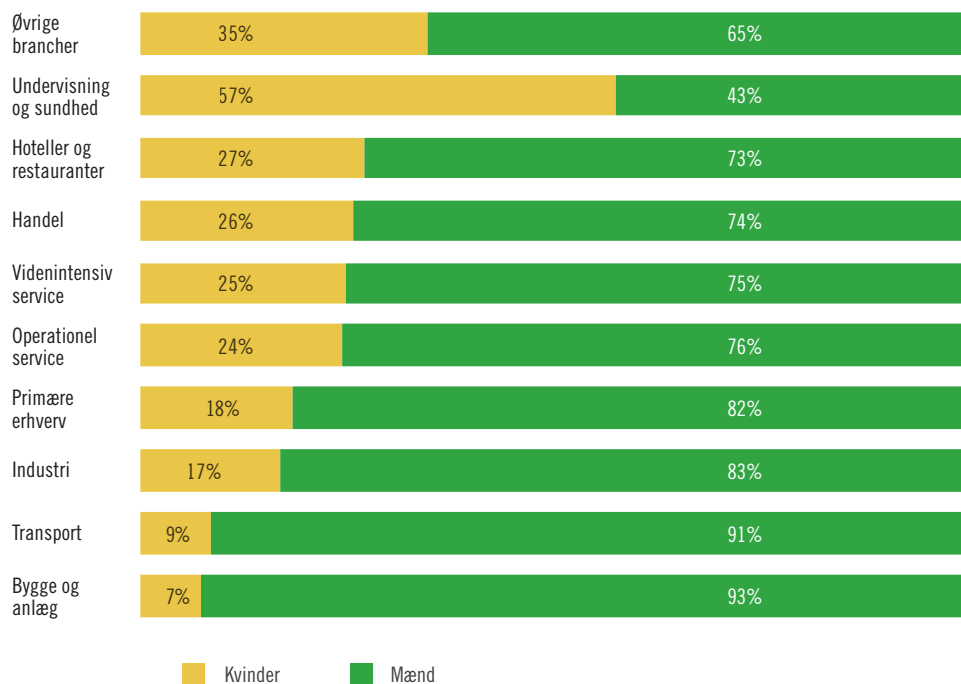
Udover skiftet til den nye, reviderede iværksætterdatabase fra og med 2014 dækker databruddet i 2014 også over at kildegrundlaget til at finde personer bag iværksættervirksomhederne blev ændret i 2014. Herefter identificeres personer bag virksomhederne ved hjælp af et nyt administrativt register; Deltagerregistret, som bygger på virksomhedernes selvrapportering i CVR-registeret. Tidligere kom denne information fra Erhvervs- og selskabsstyrelsen. Ser man på CVR-registreringerne fra 2001-2018, fremstår betydningen af det ændrede kildegrundlag endnu mere tydeligt.

Kilde: Det Centrale Virksomhedsregister (CVR)

Gennem Deltagerregistret kan der fastlægges information om iværksætterne bag 18.001 af de 19.181 nye virksomheder i 2017. Opgørelser og beregninger omhandlende iværksætteren som person i Iværksætterbarometer 2019 er således baseret på 18.001 nye iværksættere i 2017.

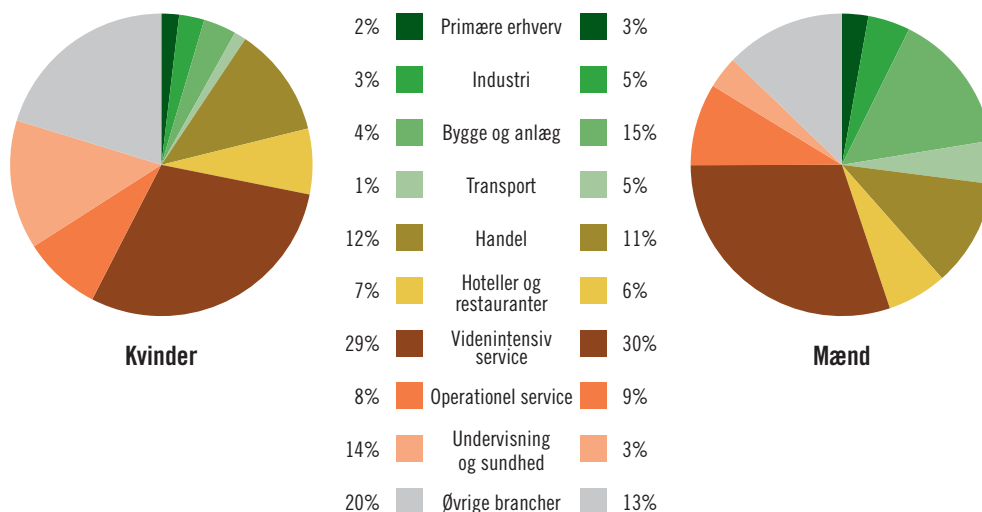
FIGUR 2.2
Iværksætternes kønsfordeling, opdelt på brancher 2017

Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase*

Der er stor forskel mellem brancherne på, hvor stor en andel af iværksætterne der er kvinder. Bygge- og anlægsbranchen og transportbranchen er brancher, hvor andelen af kvinder traditionelt set er lav, og dette gælder også antallet af kvindelige iværksættere. Også inden for industrien og de primære erhverv, som landbrug og fiskeri, er færre end hver femte iværksætter kvinde. Omvendt ser det ud inden for undervisning og sundhed, hvor over halvdelen af iværksætterne er kvinder. I de øvrige branchekategorier ligger kvindernes andel på omkring en fjerdedel. Denne fordeling ligner i øvrigt i store træk den, som ses i øvrige europæiske lande.

FIGUR 2.3
Iværksætternes branchefordeling, opdelt på køn 2017

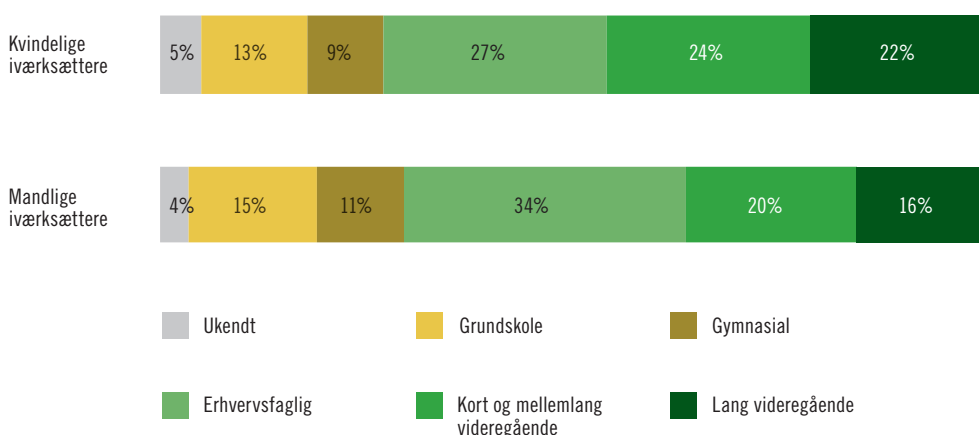
Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase*

Forskellene kønnene imellem illustreres ligeledes ved de to foregående figurer. Her ses det at bygge- og anlæg fylder relativt lidt i den samlede branchefordeling hos kvinder, mens undervisning og sundhed fylder relativt meget – og vice versa hos mændene. Af dette anes således også en af årsagerne til, at antallet af kvindelige iværksættere i Danmark generelt set kun er en tredjedel af antallet af mandlige iværksættere. Kvinder er i betydeligt mindre grad end mænd beskæftiget inden for bygge- og anlægsbranchen, der samtidig er en branche med et stort antal iværksættere. Omvendt er relativt få iværksættere og selvstændige i det hele taget inden for de klassiske omsorgsfag, hvor kvinder er betydeligt overrepræsenterede.

Generelt er der relativt få iværksættere i Danmark og de øvrige skandinaviske lande sammenlignet med andre europæiske lande, hvilket i høj grad skyldes, at den offentlige sektor i Skandinavien varetager mange opgaver, der i andre velfærdsmodeller i højere grad varetages af private virksomheder. Dette gælder især inden for undervisning og sundhedsområdet. Og i og med at kvinder er markant overrepræsenterede i disse brancher, bevirker det, at andelen af kvindelige iværksættere i Danmark er markant lavere, end den er i flertallet af europæiske lande.

Men hvad nu hvis kvinder og mænd gennemsnitligt foretog de samme branchevalg – hvordan ville det så se ud? Ved at opstille en hypotese hvor mænd og kvinder foretager samme branchevalg, og foretage standardberegninger på den baggrund, fremgår det at andelen af kvindelige iværksættere ville ligge omkring 31-32%. Således er der en forskel på 6-7 procentpoint i forhold til den faktiske andel svarende til ca. 1.600 flere kvindelige iværksættere, hvis branchefordelingen var den samme blandt kvindelige og mandlige iværksættere. Kvinder og mænds fagretning og branchevalg har dermed en betydning for de store forskelle i iværksætterniveauet kønnene imellem, men det forklarer langt fra hele forskellen. Foretages samme type test i forhold til uddannelseslængde, ses ingen betydelige forskelle i den overordnede kønsfordeling. Blandt de kvindelige iværksættere har en større andel samlet set en videregående uddannelse, mens færre har en erhvervsfaglig. Disse overordnede forskelle skal dog alene tilskrives de branchemæssige forskellige kønnene imellem, og inden for de enkelte branchegrupper varierer uddannelseslængden mellem kønnene således kun marginalt.

Hvis man vendte det hypotetiske scenarie om, og lidt polemisk forestillede sig, at branchefordelingen blandt kvinder og mænd – selvstændige som lønmodtagere – var den samme som i dag, men at iværksætterfrekvensen inden for de enkelte brancher var den samme blandt kvinder som hos mænd, så ville der være næsten 5.000 kvindelige iværksættere årligt. Altså godt en fordobling i forhold situationen i dag.

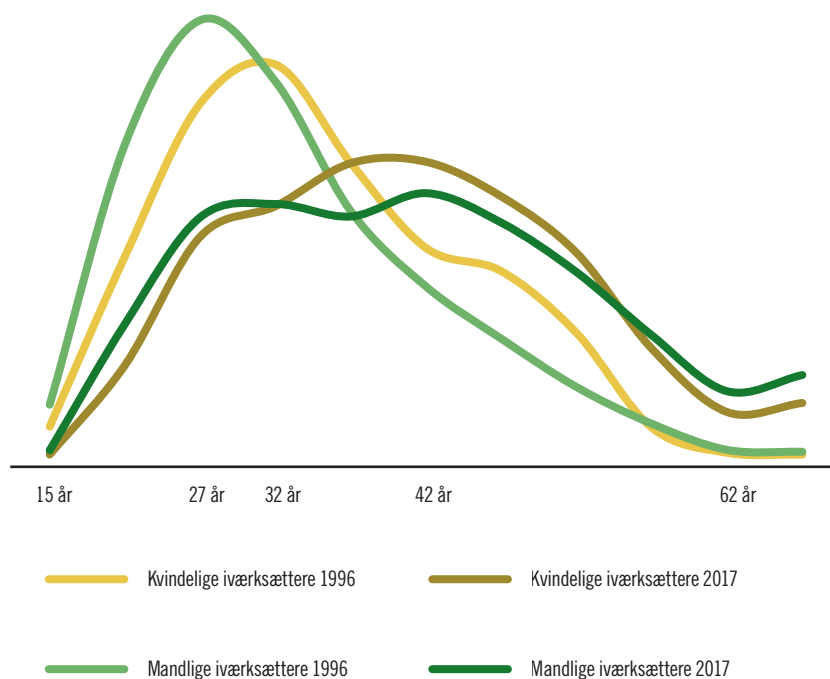
FIGUR 2.4
Iværksætternes uddannelseslængde, opdelt på køn 2017

Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase*

Den gennemsnitlige alder for en ny iværksætter i 2017 var 41 år, og samme gennemsnitsalder gælder også for begge køn hver for sig. De kvindelige iværksættere er dog mere koncentrerede omkring 30-50-årsalderen, mens der er flere unge såvel som ældre mandlige iværksættere. Den gennemsnitlige iværksætter i 2017 var således betydeligt ældre, end den gennemsnitlige iværksætter var tyve år forinden. Da var gennemsnitsalderen blandt kvinder 35 år, mens den blandt mændene var 33 år. Af figuren nedenfor fremgår det tydeligt, hvor meget aldersfordelingen således har forskubbet sig de seneste to årtier.

En stor del af forklaringen på at iværksætterne i gennemsnit er blevet markant ældre, når de stifter virksomhed, skal findes i det strukturelle skifte, der har fundet sted inden for iværksætteriet og erhvervslivet i det hele taget de seneste 20 år. En betydelig andel af de nye iværksættere etablerer virksomhed inden for videnintensive servicebrancher, og her er en længerevarende uddannelse sammen med nogle års erhvervs erfaring ofte essentiel.

FIGUR 2.5
Alder på nye
iværksættere,
opdelt på køn
1996 og 2017

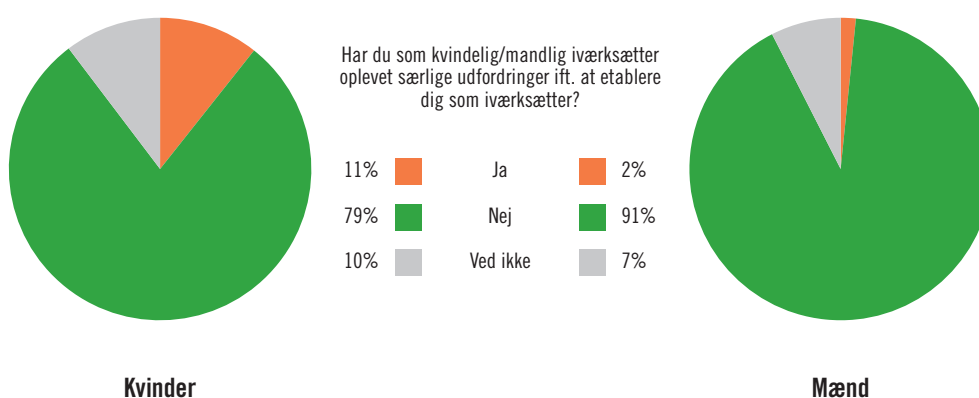

Kilde: Danmarks Statistiks *Iværksætterdatabase* og *generel erhvervsstatistik*

Det kan konstateres, at der findes betydelige forskelle i iværksætterniveauet kønnene i mellem, som ligger udover, hvad der kan tillægges kønnenes forskellige branchevalg. Selv når der korrigeres for de generelle branchemæssige forskelle mellem kvinder og mænd, vil andelen af kvindelige iværksættere blot ligge på knap en tredjedel af det samlede antal iværksættere, hvilket i øvrigt er meget lig andelen i andre europæiske lande. Den resterende del af forskellen skyldes således kvinders lavere iværksættergrad inden for de enkelte brancher. Det er samtidig værd at bemærke, at til trods for at kvinder i den typiske iværksætteralder mellem 25 og 55 år gennemsnitligt har et lidt højere uddannelsesniveau end de jævnaldrende mænd, så er blot hver fjerde nye iværksætter inden for videnintensiv service kvinde.

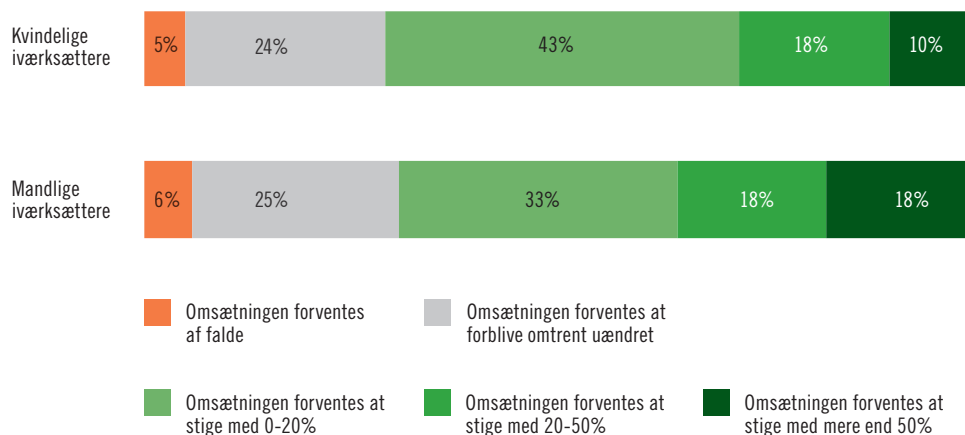
Med alt dette in mente er det interessant at dykke ned i, hvilke faktorer der kan ligge til grund for denne forskel i iværksætterniveauet. I årets iværksætterbarometer-måling er iværksætterne blevet bedt om at svare på, hvorvidt de som henholdsvis kvindelig/mandlig iværksætter har oplevet særlige udfordringer i forhold til at etablere sig som iværksætter. Blandt de kvindelige iværksættere vurderede godt en tiendedel, at det havde de, mens denne andel blandt mændene blot var én ud af 50. Det er selvfølgelig positivt at bemærke, at andelen blandt såvel kvinder som mænd er lav, men samtidig er forskellen mellem kvinders og mænds svar her meget fremtrædende. Ved at dykke ned i respondenternes fritekstbeskrivelser vedrørende hvilke specifikke typer af udfordringer det drejer sig om, fremgår det, at en meget betydelig andel af disse oplevede udfordringer omhandlede barsel eller pasning af små børn.

Det er nærliggende at koble disse oplevede udfordringer omkring barsel og pasning af små børn til aldersfordelingen blandt kvindelige iværksættere, som den fremgår i figuren på forrige side. Af denne ses det, at antallet af nye kvindelige iværksættere aldersmæssigt topper omkring 40-års alderen, mens der, sammenlignet med aldersfordelingen blandt de mandlige iværksættere, er relativt færre kvindelige iværksættere i 20'erne og starten af 30'erne, der stifter virksomhed. Hvorvidt rammevilkårene for barsel og pasning af små børn for selvstændige i Danmark har været hæmmende for iværksætterpotentialet og en barriere for især potentielle yngre kvindelige iværksættere, kan nærværende undersøgelse ikke give et fyldigt svar på. Men under alle omstændigheder bør det være relevant at forsøge at sikre, at forholdene vedrørende dagpenge og videreførelse af egen virksomhed under barsel er med så få barrierer som muligt for den enkelte iværksætter. I den forbindelse bliver det interessant at følge effekten af de allerede gennemførte ændringer i lovgivningen pr. oktober 2018, hvor dagpengereglerne for selvstændige blev gjort mere fleksible.

FIGUR 2.6
Oplevede udfordringer
som henholdsvis
kvindelig og mandlig
iværksætter, 2019

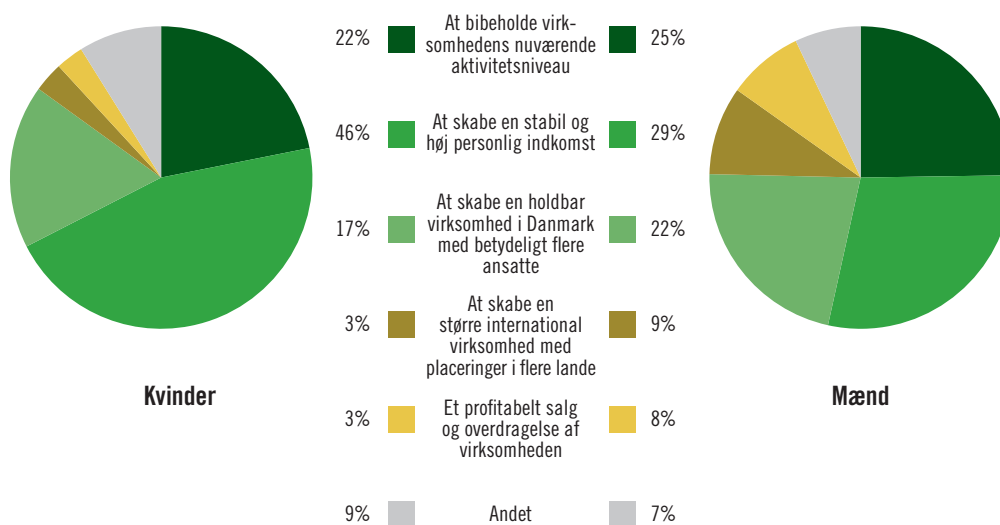
FIGUR 2.7
Iværksætternes
forventninger
til vækst,
opdelt på køn
2019

Kilde: Center for Vækstanalyse

Andelen af iværksætterne, der forventer omsætningsvækst i deres virksomhed det kommende år, er ca. lige stor blandt de mandlige og kvindelige iværksættere. Mens der således ikke er nogen større forskel på, om de forventer vækst eller ej, er der til gengæld en markant forskel på, hvor stor den forventede vækst er. 18% af de mandlige iværksættere forventer en vækst på mere end 50%, mens denne andel blandt de kvindelige iværksættere er på 10%.

Forskellen i de forventede vækstrater skal måske findes i iværksætternes langsigtede ambitioner med deres virksomhed. De kvindelige iværksættere har i betydeligt større grad end mændene en langsigtet ambition om at skabe en stabil og høj personlig indkomst, mens mændenes langsigtede mål i højere grad er skalering af virksomheden og evt. et profitabelt salg af denne. Det er især interessant, at disse forskelle mellem kvindelige og mandlige iværksættere vedrørende langsigtede ambitioner går igen inden for de enkelte brancher, og det er således ikke en forskel, der kan forklares af de forskellige branchevalg hos henholdsvis kvindelige og mandlige iværksættere. Fra tidligere års undersøgelse ved vi at iværksætternes vækstforventninger og langsigtede ambitioner for virksomheden i høj grad korrelerer med antallet af ejere – og jo flere ejere, jo højere vil ambitionerne og vækstforventningerne typisk være. Blandt de mandlige iværksættere adspurgt i 2019-målingen angiver 30% at de har startet virksomheden sammen med andre medejere eller fået medejere ind på et tidligt stadie. Det samme er gældende for 15% af de kvindelige iværksættere. Men også blandt de, som har flere ejere, er andelen af iværksættere med skaleringsambitioner større blandt de mandlige iværksættere end blandt de kvindelige.

FIGUR 2.6
Iværksætternes
langsigtede ambition
med deres virksomhed,
opdelt på køn 2018

Kilde: Center for Vækstanalyse

Det peger således altså på, at den gennemsnitlige kvindelige iværksætter typisk har et lavere ambitionsniveau med sin virksomhed, hvad angår vækst og skalering end den gennemsnitlige mandlige iværksætter har. En del af forklaringen på dette skal måske findes i, at kvindelige iværksættere i højere grad end de mandlige iværksættere ser livet som selvstændig som attraktivt i kraft af at være en fleksibel måde at tilrettelægge sit arbejdsliv på.

DATA OG METODE

Data i Iværksætterbarometer 2019 består af henholdsvis registerdata fra Danmarks Statistik og surveydata fra en måling foretaget blandt landets iværksættere. Med den kombination af datakilder giver Iværksætterbarometeret et dybdegående indblik i såvel udviklingen i iværksætteriet samt årsager og sammenhænge.

REGISTERDATA

I slutningen af 2018 opdaterede Danmarks Statistik den såkaldte *Iværksætterdatabase*. Database-basen indeholder oplysninger om såvel iværksættervirksomhederne som iværksætterne bag disse.

I den opdaterede udgave benyttes en ny og bredere definition af iværksætteri, og virksomhederne er ikke længere begrænset til de tidligere definerede iværksætterbrancher, men dækker nu alle nye, reelt aktive virksomheder i den private sektor. Samtidig har den opdaterede database en skarpere frasortering end tidligere af gengangervirksomheder, der har haft aktivitet tidligere og således ikke bør medtages som nye iværksættere. Dermed er antallet af iværksættervirksomheder i den opdaterede database – trods den bredere definition – lidt lavere end i tidligere opgørelser. Oplysningerne om iværksættervirksomhederne er revidereret tilbage i tiden, så at der eksisterer data fra 2001 til 2017 uden brud. Oplysningerne om iværksætterne findes fra 2014 til 2017. Grundet de nye definitioner er opgørelserne i Iværksætterbarometer 2019 således ikke direkte sammenlignelige med tidligere års udgivelser.

Virksomheder medregnes fortsat først som reelt aktive, hvis de udbetaler løn svarende til mindst et halvt årsværk eller opnår en omsætning, der kan oppebære en tilsvarende indtjening. Der er derfor meget stor forskel i antallet af nyregistrerede virksomheder i CVR og antallet af nye virksomheder med reel aktivitet.

Opgørelserne fra Danmarks Statistik er efterbehandlet af eStatistik og Center for Vækstanalyse, og der er desuden visse steder benyttet prognoser estimeret på baggrund af CVR-data, der er renset for gengangervirksomheder, hobbyvirksomheder og holdingselskaber.

Ved reference til internationale sammenligninger og perspektivering af de danske forhold i forhold til øvrige europæiske lande er EU-kommissionens statistiske oversigtsrapport *Statistical data on Women entrepreneurs in Europe* (december 2014) anvendt. Denne er den mest omfattende sammenligning af statistiske data vedr. kønsfordelingen i iværksætteri på tværs af landegrænserne i Europa.

IVÆRKSÆTTERBAROMETERETS SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Surveydataet i Iværksætterbarometer 2019 er ligesom de foregående år baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt iværksættere i Danmark, der har etableret virksomhed inden for de seneste fem år. Stikprøverammen er udtrukket fra CVR-registret efter følgende kriterier:

- etableringsdato efter 1. juli 2013 og før 1. juli 2018
- listen af virksomheder er rensset for organisatoriske gengangere
- virksomhedsform: aktieselskab, anpartsselskab, enkeltmandsvirksomhed, interessentselskab, iværksætterselskab samt personligt ejet mindre virksomhed.
- branche: industri, bygge og anlæg, handel, transport, hoteller og restauranter, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, erhvervsservice, undervisning og sundhed, kultur, fritid og anden service
- virksomheder med oplyst e-mailadresse og uden reklamebeskyttelse
- virksomheden må max have 20 ansatte
- derudover er virksomhedsudtrækket blevet rensset for e-maildubletter, e-mail-adresser til virksomhedernes revisorer/andre administratorer end virksomheden selv samt virksomheder, der skriftligt har frabedt sig undersøgelsen ved tidligere års målinger

Iværksætterbarometer 2019 består af 14 spørgsmål. På spørgsmål om oplevede og forventede udfordringer besvares ved at vælge en af syv værdikategorier fra "i meget lav grad" til "i meget høj grad". Spørgeskemaet er sendt ud til 22.252 virksomheder i november 2018. 1.013 virksomheder har besvaret undersøgelsen, hvilket giver en svarprocent på 4,6%.

Som ved de foregående års spørgeskemaundersøgelser, er der blandt besvarelserne en overrepræsentation af virksomheder inden for de videnintensive brancher, mens bygge- og anlægsbranchen og transportbranchen er underrepræsenteret. Besvarelsernes fordeling i forhold til branchegrupperinger viser med meget lille variation samme fordeling som i 2018-målingen. I forbindelse med anonymisering af respondenternes svardata er visse baggrundsvariable i årets måling ikke blevet koblet til besvarelserne, hvorfor besvarelserne ikke er vægtet i forhold til den samlede populations branchefordeling. Ved benchmarking af årets måling i forhold til 2017- og 2018-målingerne anvendes derfor uvægtede data, og der vil derfor nogle steder kunne ses en lille variation i forhold til fordelingerne, som de fremgår i Iværksætterbarometer 2017 og 2018.

Iværksætter barometer 2019